

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

15-08-2023 09:15 - 11:30

Grøndalsvej 2, lokale 1128

Information: Helle Bach Lauridsen

Jette Bjørn Hansen

Nikolaj Harbjerg

Ole Kiil Jacobsen

Rasmus Ellermann-Aarslev

Stefan Møller Christiansen

Susanne Holst

Tanja Nyborg

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Cathrine Garbers

Pkt. 5: Tid: 15 min. Deltagere: Ole Hersted og Søren Torp

Pkt. 6: Tid: 20 min. Deltagere: Martha Berdiin og Anita Frost

Pkt. 7: Tid: 75 min. Deltagere: Birgit Møller, Mette Søberg og Helle Mølgaard

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 8. august 2023.....	1
Punkt 2: Temadrøftelse i udvalget: Blandet elevsammensætning (OKJ).....	1
Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde d. 16. august 2023.....	1
Punkt 4: Eventuelt.....	1

Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 8. august 2023

**Punkt 2: Temadrøftelse i udvalget: Blandet
elevsammensætning (OKJ)**

Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Cathrine Garbers

Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde d. 16. august 2023

Punkt 4: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

08-08-2023 09:15 - 10:45

Grøndalsvej 2, lokale 1128

Information: Deltagere:

Helle Bach Lauridsen
Jette Bjørn Hansen
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Holst (afbud)
Mia Brix Jensen
Tanja Nyborg
Thomas Medom

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Klaus Jepsen

Pkt. 5: Tid: 10 min. Deltagere: Anne Sofie Skare Rasmussen og Elin Poulsen

Pkt. 6: Tid: 15 min. Deltagere: Mette Søberg og Flemming Staub

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 27. juni 2023.....	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 27. juni 2023.....	1
Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmødet d. 9. august 2023.....	1
Beslutning for Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmødet d. 9. august 2023.....	1
Punkt 3: Eventuelt.....	1
Beslutning for Punkt 3: Eventuelt.....	1

Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 27. juni 2023

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat fra d. 27. juni 2023

Referatet blev godkendt

Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmødet d. 9. august 2023

Dagsorden til møde i Børn og Unge-udvalget den 9. august 2023

1. Referat fra udvalgsmødet d. 14.06.23
2. Tillægsbevilling: Stensagerskolens fremtidige rammer (henvist sag)
3. Skriftlige orienteringer
4. Sager på vej
5. Eventuelt og afslutning
6. Temadrøftelse: Unges mentale sundhed og trivsel

Beslutning for Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmødet d. 9. august 2023

Drøftet

Punkt 3: Eventuelt

Beslutning for Punkt 3: Eventuelt

Intet til referat.

Beslutningsmemo

10. august 2023

Side 1 af 4

Emne **Blandet elevsammensætning**
Til Rådmandsmøde

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jakobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på, at rådmanden kvalificerer og godkender materialerne (forklæde og bilag), der skal fremsendes forud for Børn og Unge-udvalgsmøde d. 23. august.

Udvalgsmødet er et led i den rådmandsbesluttede procesplan (jf. baggrundsafsnit og oversigt) frem mod en fastsættelse af retning for det videre arbejde med greb til blandet elevsammensætning.

Siden udarbejdelsen af nedenstående procesplan er det i forbindelse med organisationsændringerne besluttet, at netværkene for dagtilbuds- og skoleledere ikke længere afholdes. Indstillingen indeholder som konsekvens heraf en revideret procesplan.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles til, at:

- Rådmanden kvalificerer og godkender materialerne med henblik på efterfølgende at fremsende materialerne til udvalget.
- Rådmanden godkender den reviderede procesplan herunder:
  - at dagtilbuds- og skoleledere inddrages med frivillig deltagelse til kvalificering af retning forud for udvalgsmøde og efter udvalgets fastsættelse af retning for det videre arbejde
  - at yderligere inddragelse af lederforeninger, faglige organisationer og forældreorganisationer først finder sted efter udvalgets fastsættelse af retning for det videre arbejde

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Baggrund

På byrådsmødet den 18. januar 2023 tilsluttede byrådet sig Børn og Ungeudvalgets erklæring, hvori det lyder:

"Udvalget er enige i, at Magistratsafdelingen for Børn og Unge som svar på forslaget (om et bæredygtigt alternativ til henvisningspolitikken red.) fremsender en indstilling med konkrete tiltag, der beskriver, hvordan vi i Aarhus i

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 78 20

Direkte e-mail:
gcad@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Catrine Garbers

højere grad får skoler med en blandet og mangfoldig elevfordeling, og hvor børn er i læring og trivsel. Som en del af sagen præsenteres tiltag, der understøtter, at vi har blandede skoler i Aarhus Kommune med henblik på drøftelse i udvalget. Udvalget opfordrer Magistratsafdelingen for Børn og Unge til at inddrage relevante parter. Forslaget tiltrædes derfor ikke. Der er i stedet behov for, at Magistratsafdelingen for Børn og Unge indleder en proces med yderligere inddragelse af relevante parter samt politiske drøftelser i udvalget"

10. august 2023
Side 2 af 4

Helt overordnet trækker blandet elevsammensætning tråde til det tværmagistratslige og fælles vilde problem "Blandede bydele og integration" og til f.eks. bolig- og integrationspolitik.

Procesplan frem mod fastsættelse af retning for det videre arbejde

På baggrund af udvalgserklæringen og behovet for en proces med yderligere inddragelse og politiske drøftelser i udvalget har MBU påbegyndt en proces.

Processen vil føre til en indstilling med konkrete tiltag, der beskriver, hvordan vi i Aarhus i højere grad får skoler med en blandet og mangfoldig elevfordeling, og hvor børn er i læring og trivsel. Følgende procesplan blev besluttet af rådmanden d. 18. april 2023:

Hvornår (forventeligt)	Hvad
23. maj 2023	Temadrøftelse om blandet elevsammensætning i "Sammen om skolen"
Uge 34/35	Fælles drøftelse "Sammen om skolen" og Børn og Unge-udvalget
Forud for uge 36	Drøftelse i netværkene for dagtilbuds- og skoleledere samt i lederforeninger, faglige organisationer og forældreorganisationer
Uge 36	Udvalgets inspirationstur til Københavnsområdet
Uge 36 ->	Opsamling på baggrund af foregående drøftelser og input, andre kommuners erfaringer mv. samt udarbejdelse af statusnotat til udvalgsdrøftelse
Omkring årsskiftet	Udvalgsdrøftelse og fastsættelse af retning for det videre arbejde med greb til blandet elevsammensætning.

Procesplanen uddybes i følgende afsnit og materialerne til udvalgsmødet d. 23. august skal ses i sammenhæng hertil:

- **Temadrøftelse i udvalget**

Med afsæt i ovenstående havde udvalget i december 2022 en temadrøftelse om blandet elevsammensætning på skolerne i Aarhus. Oplægget til temadrøftelsen tog afsæt i både lokal viden fra Aarhus, national viden og forskning samt erfaringer fra andre byer. Her blev udvalget præsenteret for en række mulige greb, der indenfor rammerne af nuværende lovgiv-

ning på folkeskoleområdet, kan medvirke til en mere blandet elevsammensætning i Aarhus.

10. august 2023
Side 3 af 4

- **”Sammen om Skolen”**

Med henblik på involvering og nuancering af kompleksiteten i udfordringen om blandet elevsammensætning blev der i ”Sammen om Skolen” afholdt et møde, hvor drøftelserne tog afsæt i oplægget til udvalgets temadrøftelse i december 2022. Data på mødet omhandlende: Skolernes egenskoleandel, kommunekort ift. andel af børn med dansk som andetsprog på både skole- og distriktsniveau og faktorer for forældrenes skolevalg til deres børn. ”Sammen om skolen” blev ligeledes præsenteret for de mulige greb, der indenfor rammerne af nuværende lovgivning, kan medvirke til skabe en blandet elevsammensætning i Aarhus.

- **Temadrøftelse i udvalget og ”Sammen om skolen”**

”Sammen om skolen” er inviteret ind til en fælles temadrøftelse i udvalget d. 23. august. Formålet er både at give udvalgsmedlemmerne en opsamling på drøftelserne i ”Sammen om skolen” i maj forud for udvalgets inspirationstur til Københavnsområdet og at få input fra relevante interessenter på opmærksomheder ift. en evt. politisk beslutning om ibrugtagelsen af greb, der er medvirkende til at skabe en blandet elevsammensætning.

- **Udvalgstur under emnet blandet elevsammensætning**

Udvalget skal på inspirationstur til Københavnsområdet i uge 36, hvor formålet er at høre om andre kommuners erfaringer med greb til en mere blandet elevsammensætning og effekten af disse.

Opsamling med henblik på udvalgsdrøftelse

I forlængelse af den kommende temadrøftelse og udvalgstur inviteres dagtilbuds- og skoleledere frivilligt til en drøftelse med henblik på at give konkrete input og kvalificering af retningen forud for en politiske beslutning af retning for det videre arbejde. Der udarbejdes et opsamlende statusnotat på baggrund af drøftelser og input. Dette notat vil danne udgangspunkt for en ny udvalgsdrøftelse omkring årsskiftet 2023/24, der skal sætte retning for det videre arbejde med greb til en blandet elevsammensætning i Aarhus.

Der skal i forlængelse af udvalgsdrøftelsen tages stilling til nedsættelse af en tværgående arbejdsgruppe. Konstellation og forankring defineres og aftales afhængigt af, hvilke greb der besluttet at arbejde videre med. Det foreslås, at yderligere inddragelse af lederforeninger, faglige organisationer og forældreorganisationer først finder sted efter udvalgets fastsættelse af retning for hvilke greb der arbejdes videre med, hvor fokus er på realisering og implementering. Det foreslås desuden, at dagtilbuds- og skoleledere også inddrages efter udvalgets fastsættelse af retning.

10. august 2023

Side 4 af 4

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Afhænger af udfaldet af udvalgets drøftelse.

5. Videre proces og kommunikation

Punktet og materialet fremsendes til udvalgs møde d. 23. august 2023.

Revideret procesplan:

Hvornår (forventeligt)	Hvad
Uge 34, d. 23. august	Fælles drøftelse "Sammen om skolen" og Børn og Unge-udvalget
Uge 36, d. 5-6. sep.	Udvalgets inspirationstur til Københavnsområdet
Uge 36 ->	Dagtilbuds- og skoleledere inviteres frivilligt til en fælles drøftelse af mulige greb og retning forud for en politiske beslutning af retning for det videre arbejde
Ultimo 2023	Opsamling på baggrund af foregående drøftelser og input, andre kommuners erfaringer mv. samt udarbejdelse af statusnotat til udvalgsdrøftelse
Omkring årsskiftet	Udvalgsdrøftelse og fastsættelse af retning for det videre arbejde med greb til blandet elevsammensætning
Primo 2024	Dagtilbuds- og skoleledere inviteres frivilligt til drøftelse om udvalgets fastsættelse af retning for mulige greb samt yderligere inddragelse af lederforeninger, faglige organisationer og forældreorganisationer

Bilag:

- Bilag Forklæde Temadrøftelse om blandet elevsammensætning
- Bilag 1. Oplæg Blandt elevsammensætning
- Bilag 2. Data vedrørende til- og fravalg af skoler

Forklæde

Temadrøftelse om blandet elevsammensætning på skolerne i Aarhus

4. juni 2023
Side 1 af 2

Til: Børn og Unge-udvalget
Udvalgs møde: D. 23. august 2023

1. Baggrund

Regeringen har tilkendegivet, at der ikke kommer et nationalt udspil til en bedre elevfordeling i grundskolen, men at det er op til kommunerne. I aftalen om kommunernes økonomi for 2023, skriver regeringen og KL, at de er *"enige om, at en blandet elevsammensætning kan bidrage positivt til både integrationen og sammenhængskraften bredt set"* og *"kommunerne på baggrund af hidtidige erfaringer [vil] fortsætte arbejdet for at nedbringe antallet af skoler, hvor elevsammensætningen afviger væsentligt fra det omkringliggende samfund."* [Aftale om kommunernes økonomi for 2023 \(kl.dk\)](#)

Regeringens udmelding betyder, at det er kommunens ansvar at forsætte arbejdet med, at alle skolerne får en bæredygtig elevsammensætning, der ikke afviger væsentligt fra det omkringliggende samfund.

Med afsæt i ovenstående havde udvalget d. 7. december 2022 en temadrøftelse om blandet elevsammensætning på skolerne i Aarhus. Her blev udvalget præsenteret for en række mulige greb, der indenfor rammerne af nuværende lovgivning på folkeskoleområdet, kan medvirke til en mere blandet elevsammensætning i Aarhus.

På byrådsmødet den 18. januar 2023 tilsluttede byrådet sig Børn og Unge-udvalgets erklæring, hvori det lyder: *"Udvalget er enige i, at Magistratsafdelingen for Børn og Unge som svar på forslaget (om et bæredygtigt alternativ til henvisningspolitikken red.) fremsender en indstilling med konkrete tiltag, der beskriver, hvordan vi i Aarhus i højere grad får skoler med en blandet og mangfoldig elevfordeling, og hvor børn er i læring og trivsel. Som en del af sagen præsenteres tiltag, der understøtter, at vi har blandede skoler i Aarhus Kommune med henblik på drøftelse i udvalget. Udvalget opfordrer Magistratsafdelingen for Børn og Unge til at inddrage relevante parter. Forslaget tiltrædes derfor ikke. Der er i stedet behov for, at Magistratsafdelingen for Børn og Unge indleder en proces med yderligere inddragelse af relevante parter samt politiske drøftelser i udvalget"*.

Helt overordnet trækker blandet elevsammensætning tråde til det tværmagistratslige og fælles vilde problem "Blandede bydele og integration".

I beskrivelsen af problemet fremgår det: *"Aarhus er i stigende grad en segregeret by"* og *"det vilde i problemet er at blande folk med forskellige forudsætninger i de samme bydele. Alle bydele skal være attraktive at bo i for de fle-*

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 78 20

Direkte e-mail:
gcad@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Cathrine Garbers
Lone Deleuran

ste aarhusianere, så vi får blandet forskellige folk og skabt mere sammenhængskraft.” Desuden peges der på, at skoledistrikter kan have stor betydning for valget af bosætning. Det vilde problem trækker således tråde til skolepolitik.

4. juni 2023
Side 2 af 2

2. Forberedelse til mødet

Der er vedlagt et oplæg (bilag 1) om de mulige greb indenfor rammerne af nuværende lovgivning på folkeskoleområdet for at fremme blandet elevsammensætning på skolerne samt data vedrørende udfordringen med til- og fravalg af skoler. Data vedrørende til- og fravalg af skoler (bilag 2) rummer bl.a. skolernes egenskoleandel, visuelle kommunekort med andel børn med dansk som andetsprog på både skole- og distriktsniveau, faktorer af betydning for forældrenes skolevalg til deres børn samt anbefalinger ift. tiltrækning. ”Sammen om Skolen” er blevet præsenteret for data vedrørende udfordringen med til- og fravalg af skoler (Bilag 2) på et møde d. 23. maj.

Formålet med, at ”Sammen om skolen” inviteres til at deltage i en fælles temadrøftelse i udvalget er både at give udvalget en opsamling på drøftelserne fra mødet i maj forud for udvalgets inspirationstur til Københavnsområdet, samt at få input fra relevante interessenter på opmærksomheder i forhold til anvendelse af konkrete greb, der kan medvirke til at skabe en blandet elevsammensætning.

3. På mødet

Disposition for teamdrøftelsen:

- Oplæg om blandet elevsammensætning ved Pædagogik, Undervisning og Fritid (PUF) - ca. 10 min
- Deltagelse fra ”Sammen om skolen” med korte oplæg (2 min. hver):
  - Skolelederforeningen, Aarhus lærerforening, Skole & Forældre, Bupl Aarhus og Danske skoleelever
- Udvalget drøfter på baggrund af input hvad der kan bidrage positivt til en mere blandet elevsammensætning i Aarhus - ca. 10 min.

4. Videre proces

Udvalget skal primo september på inspirationstur til Københavnsområdet, hvor målet med turen vil være at høre om andre kommuners erfaringer med brug af greb til en mere blandet elevsammensætning og effekten af disse.

I forlængelse af ovenstående udarbejdes et opsamlende statusnotat på baggrund af drøftelser og input. Dette notat vil danne udgangspunkt for en udvalgsdrøftelse omkring årsskiftet, der skal sætte retning for det videre arbejde med greb til en blandet elevsammensætning.

Bilag

- Bilag 1. Oplæg Blandet elevsammensætning
- Bilag 2. Data vedrørende til- og fravalg af skoler

Blandet elevsammensætning

Udvalgsmøde og Sammen om Skolen
d. 23. august

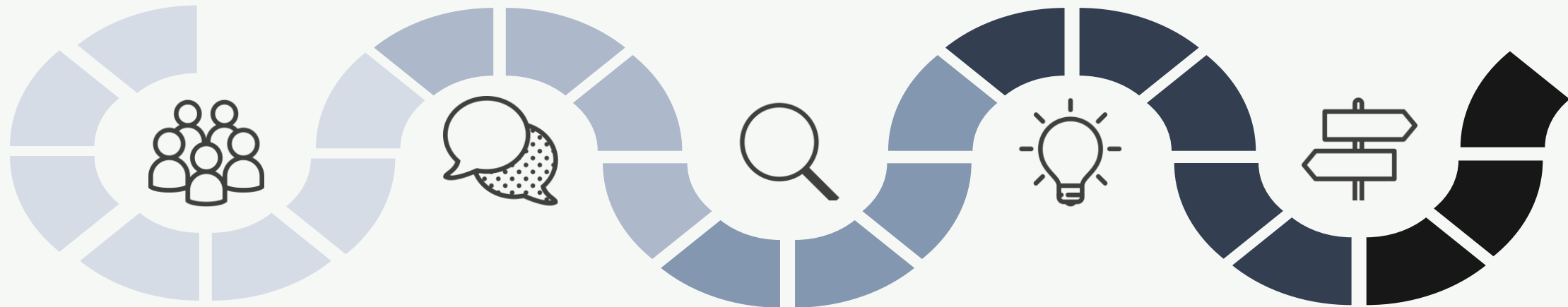
Dagsorden

1. Oplæg om blandet elevsammensætning ved Pædagogik, Undervisning og Fritid (PUF)

2. Fælles refleksion:

- a) *Oplæg fra parterne i Sammen om Skolen*
- b) *Udvalget drøfter på baggrund af input hvad der kan bidrage positivt til en mere blandet elevsammensætning i Aarhus*

Proces omkring blandet elevsammensætning

Temadrøftelse i udvalget d. 7. dec.

Oplægget tog afsæt i både lokal viden fra Aarhus, national viden og forskning samt erfaringer fra andre byer.

Sammen om skolen d. 23 maj

Drøftelserne tog afsæt i oplægget til udvalgets temadrøftelse og data vedrørende til- og fravalg af skoler.

Temadrøftelse i udvalget d. 23. aug.

En opsamling på drøftelserne forud for udvalgets inspirationstur og få input fra relevante interessenter på opmærksomheder

Udvalgstur d. 5.-6. sep. til Kbh-området

Målet med turen vil være at høre om andre kommuners erfaringer med greb til en mere blandet elevsammensætning og effekten af disse.

Udvalgsdrøftelse ved årsskiftet

Der udarbejdes et opsamlende statusnotat på baggrund af drøftelser og input, som vil danne udgangspunkt for en udvalgsdrøftelse efter budgetforhandlingerne

Elevsammensætning i folkeskolen

Aftalen om kommunernes økonomi for 2023

”Regeringen og KL er enige om, at en blandet elevsammensætning kan bidrage positivt til både integrationen og sammenhængskraften bredt set.

Parterne har derfor en fælles målsætning om, at folkeskolerne i videst mulige omfang skal have en elevsammensætning, der afspejler befolkningssammensætningen i det omkringliggende samfund.

Derfor vil kommunerne på baggrund af hidtidige erfaringer fortsætte arbejdet for at nedbringe antallet af skoler, hvor elevsammensætningen afviger væsentligt fra det omkringliggende samfund.”

- **en blandet elevsammensætning kan bidrage positivt**
- **en elevsammensætning, der afspejler befolkningssammensætningen i det omkringliggende samfund**
- **nedbringe antallet af skoler, hvor elevsammensætningen afviger væsentligt fra det omkringliggende samfund**

Hvorfor blandet elevsammensætning?

Folkeskolen bygger på antagelsen om, at børn og unge dannes og lærer mere, når de er sammen med nogle, der er anderledes end dem selv og kan noget andet.

En blandet elevsammensætning har en tæt sammenhæng med folkeskolens status som kulturbærende institution fælles for alle.

En stærk lokal skole med bred opbakning fra forældre og lokalsamfundet og dygtige medarbejdere og ledere er afgørende i børns og familiers hverdag.

Mulige greb som kan påvirke elevsammensætningen på skolerne

Frit skolevalg

- Begrænsning af det frie skolevalg (færre pladser til optagelse)
- Fortrinsret til ledige pladser (konkret børnegrupper optages før andre)
- Kan medføre forældrereaktioner
- Kan medføre et øget fravalg af folkeskolen
- Muligt at beslutte at det alene skal gælde for konkrete skoler/trin

Profilskole med tydelig faglig eller pædagogisk profil

- Skolens særlige profil skal kunne tiltrække børn fra distriktet, og måske også fra andre distrikter
- Kan medføre et øget fravalg af (folke-)skolen
- Muligt at beslutte at det alene skal gælde for konkrete skoler
- En tydelig profil og kommunikation om, hvad skolen står for generelt har positiv effekt

Sprogscreening og skolehenvielse

- Folkeskoleloven giver mulighed for at tilsidesætte det frie skolevalg for elever, der har et særligt sprogstøttebehov
- Kan medføre et øget fravalg af folkeskolen

Simple skoledistriktsændringer

Omlægning af nuværende skoledistrikter

- Simple skoledistriktsændringer betyder mindre ændringer i skoledistriktsgrænser
- Omlægning af skoledistrikter betyder større ændringer af skoledistriktsgrænser
- Kan medføre forældrereaktioner
- Kan medføre et øget fravalg af (folke-)skolen
- Kan besluttes for konkrete distrikter/skoler

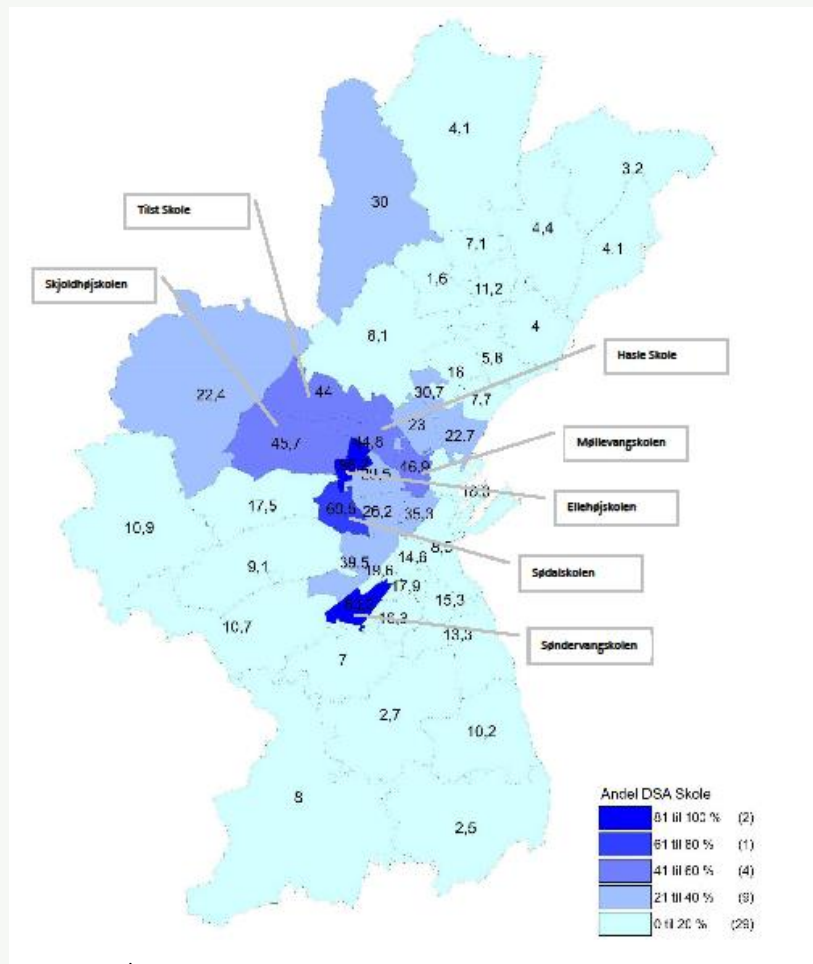

Sammenlægning af flere skoler til ét skoledistrikt med undervisning på flere matrikler

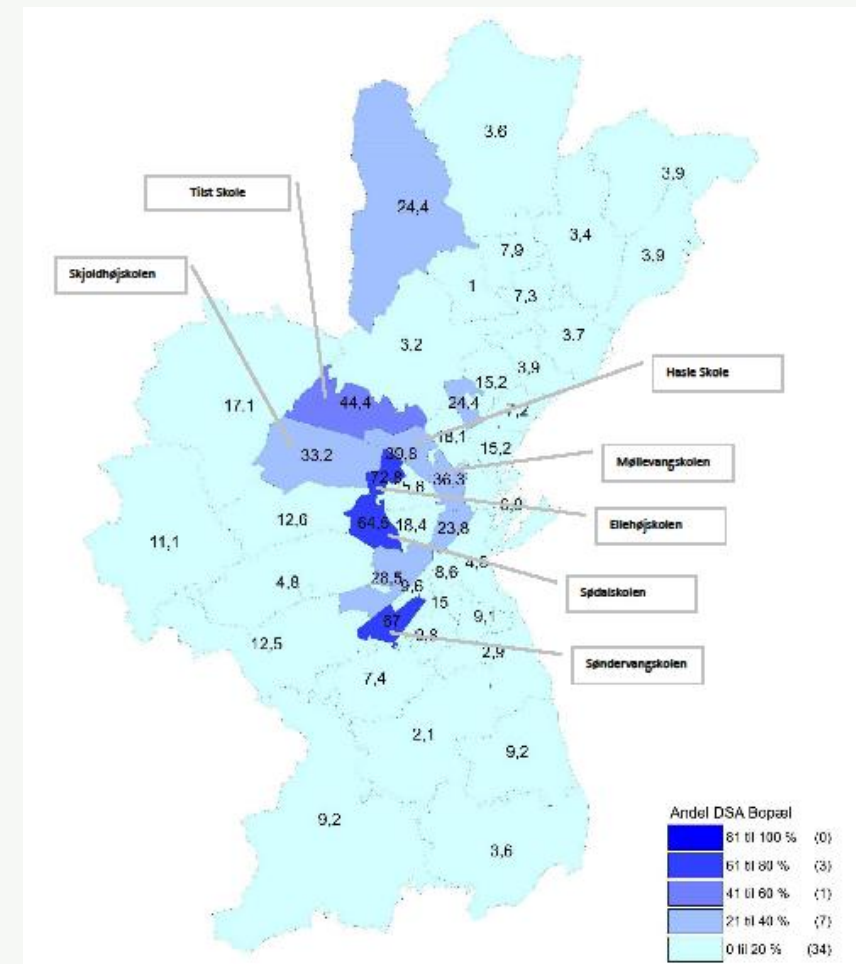
- To eller flere skoler sammenlægges til én skole med eget distrikt og skolebestyrelse
- Undervisningen foregår på flere matrikler, og kan organiseres på forskellig vis
  - Alle klassetrin på hver matrikel (her kan forældre så ønske optagelse på konkret matrikel)
  - Forskellige klassetrin på matriklerne – fx udskoling, mellemtrin og udskoling
- Kan medføre forældrereaktioner
- Kan medføre et øget fravalg af (folke-)skolen
- Kan besluttes for konkrete distrikter/skoler

Stop 1: *Hvad gør, at man til- og fravælger skoler og hvad kalder det på?*

Kort 1: Procentandel DSA-børn fordelt på skoleniveau

Kort 2: Procentandel DSA-børn fordelt på bopælsskoledistrikt

Stop 1: *Hvad gør, at man til- og fravælger skoler og hvad kalder det på?*

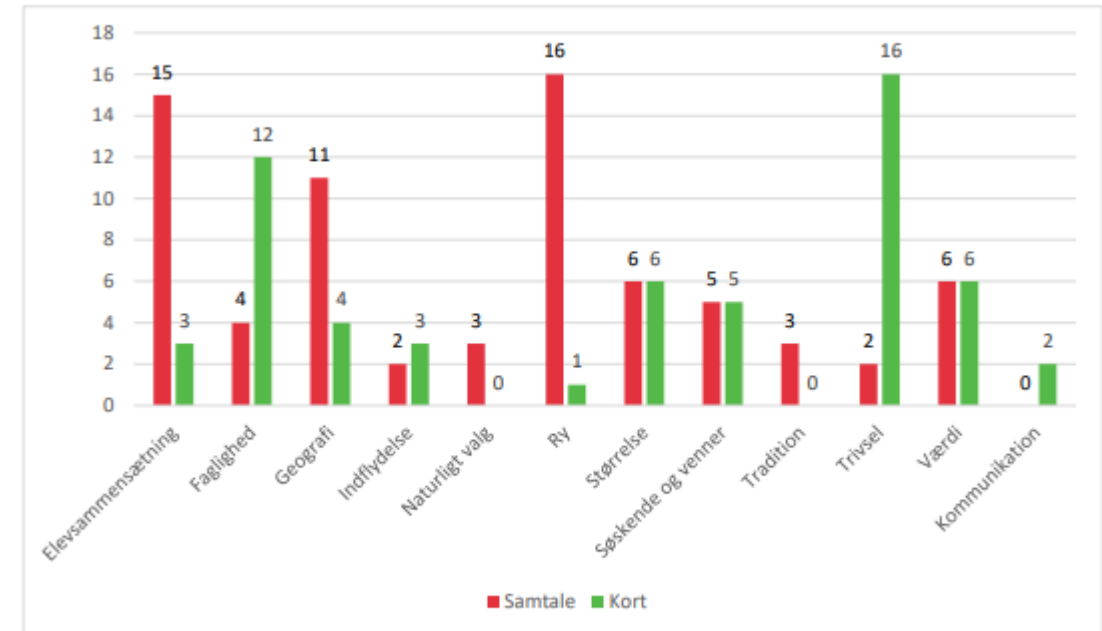
Skole-distrikt	Egenskoleandel											Udvikling	
	Skoleår											2010-2020	2019-2020
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021		
Bakkegårds skolen	74,9%	74,1%	72,4%	72,2%	71,1%	67,4%	65,5%	65,6%	63,5%	65,6%	62,5%	-12,4%	-3,1%
Bavnehøj Skole**				74,9%	71,4%	69,6%	67,0%	67,3%	68,3%	68,5%	66,7%		-1,8%
Beder skole	86,6%	86,2%	85,0%	84,1%	82,2%	78,8%	80,5%	80,2%	80,7%	79,7%	80,8%	-5,8%	1,1%
Elev skole	87,2%	83,2%	88,1%	84,9%	86,7%	82,1%	82,6%	84,5%	80,2%	86,3%	85,8%	-1,4%	-0,5%
Ellehøjskolen****											31,6%		
Ellekærskolen****	18,1%	18,6%	17,7%	18,7%	19,0%	18,0%	17,8%	18,0%	25,1%	23,2%			
Ellevangskolen**				67,1%	66,1%	67,1%	69,9%	67,1%	66,6%	67,2%	63,3%		-3,9%
Elsted skole	75,1%	74,3%	74,7%	76,9%	76,0%	75,9%	76,4%	75,8%	78,4%	78,0%	76,8%	1,6%	-1,2%
Engdalsskolen	65,7%	68,1%	69,6%	72,9%	72,8%	74,7%	74,7%	74,2%	74,0%	72,8%	73,0%	7,3%	0,2%
Frederiksbjerg Skole							60,2%	61,9%	63,3%	62,4%	64,9%		2,5%
Gammelgårds skolen	72,3%	71,8%	73,3%	75,8%	76,6%	76,4%	77,1%	77,2%	77,4%	75,4%	75,6%	3,3%	0,2%
Grønløkkeskolen*	71,4%	70,6%	70,8%										
Hasle skole	37,4%	36,6%	36,0%	36,6%	42,4%	43,8%	46,1%	48,2%	50,2%	50,4%	51,0%	13,5%	0,6%
Hasselager Skole*	70,0%	71,4%	71,2%										
Holme Skole	69,5%	68,6%	67,5%	66,8%	65,2%	62,3%	62,1%	57,3%	55,8%	57,1%	56,2%	-13,3%	-0,9%
Højvangskolen	76,6%	78,8%	78,3%	72,7%	73,1%	74,3%	74,1%	74,5%	73,5%	72,5%	74,1%	-2,6%	1,6%
Hårup skole	79,7%	81,3%	86,3%	80,4%	72,9%	70,0%	67,2%	67,8%	69,6%	68,1%	68,6%	-11,1%	0,5%
Jellebakkeskolen*	82,8%	80,4%	77,7%										
Katrinebjergskolen	54,8%	57,2%	58,2%	55,9%	56,1%	56,9%	56,1%	54,6%	52,1%	57,6%	59,7%	4,9%	2,1%
Kolt Skole*	77,4%	77,7%	74,9%										
Kragelundskolen	71,6%	71,3%	71,6%	70,9%	70,3%	69,3%	69,0%	68,6%	67,7%	69,4%	70,0%	-1,6%	0,6%
Lisbjergskolen	81,4%	83,8%	85,4%	86,7%	87,9%	85,0%	80,3%	76,3%	75,4%	68,9%	69,0%	-12,4%	0,1%
Lystrup skole	62,0%	61,5%	61,3%	62,0%	64,2%	62,6%	63,8%	64,0%	61,8%	63,8%	60,6%	-1,4%	-3,2%
Læssøesgades Skole	48,2%	41,9%	43,9%	45,7%	39,1%	34,2%	32,8%	33,2%	37,9%	40,9%	38,6%	-9,6%	-2,3%

Stop 2: Hvad har det af betydning at begrænse det frie skolevalg?

Figur 19: Relativ betydning af enkeltfaktorer for forældres skolevalg. Gennemsnitlig præferencescore.

Display 1: Årsager til forældres valg af skole baseret på 26 kvalitative interview med forældre

Kilde: Kvalitative interview med 26 forældre og Epinions kodning af disse.

Stop 2: Hvad har det af betydning at begrænse det frie skolevalg?

Figur 21: Overblik over segmenternes særlige kendetegn

4.4.3 Segment 2 – "De lokalt orienterede"

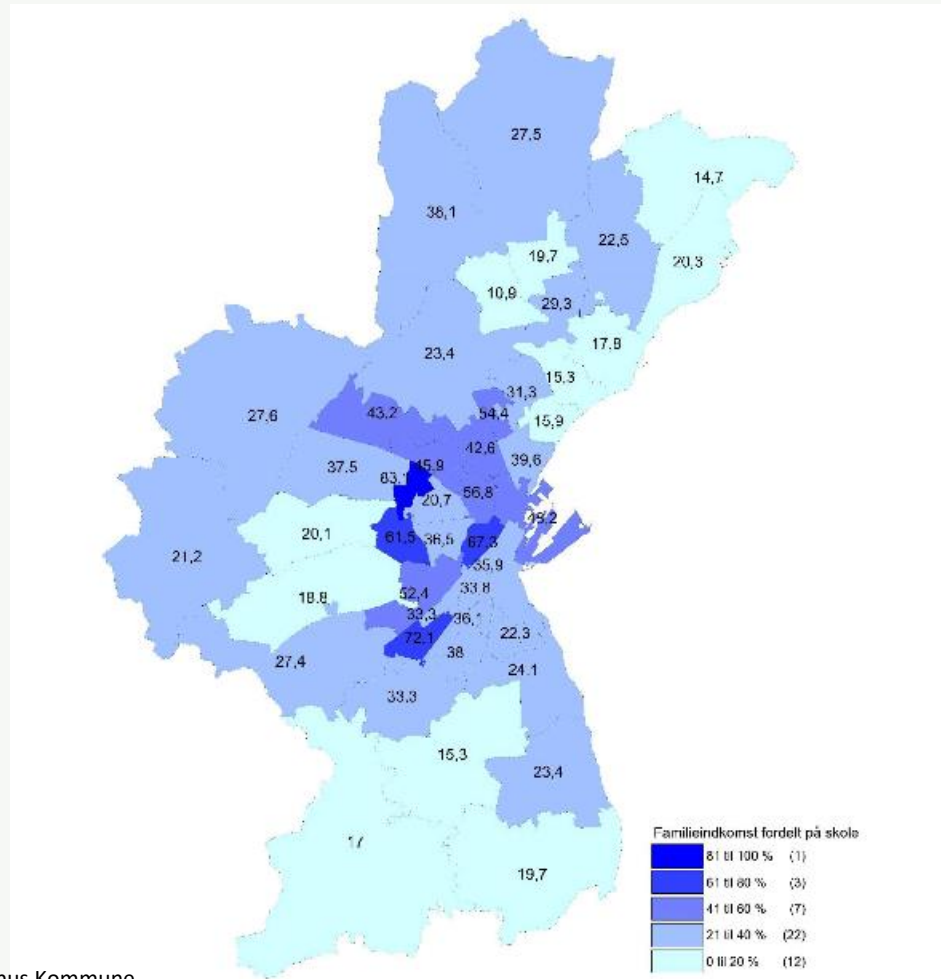
Det andet segment er *de lokalt orienterede*. Med 23 pct. af forældrene er dette det mindste af de tre segmenter. Forældre med lave husstandsindkomster, forældre med folkeskolen som højest fuldførte uddannelse og forældre fra hjem, hvor der tales et andet sprog end dansk, er overrepræsenterede i dette segment¹⁴.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelser blandt forældre (n=4.928).

Note: Kolonnen til højre angiver de fire skolefaktorer, hvor segmentets gennemsnitlige præferencescore ligger mest over den gennemsnitlige præferencescore for alle forældre i spørgeskemaundersøgelsen. Faktorerne er rangeret efter den relative vigtighed inden for det givne segment. Et antal ved ikke-svar (619) er udeladt af analysen.

Stop 2: *Hvad har det af betydning at begrænse det frie skolevalg?*

Kort 3: Procentandel forældre med lavindkomst fordelt på skoleniveau

Stop 3: *Hvordan kan man arbejde med tiltrækning, så det bidrager positivt til en mere blandet elevsammensætning på skolerne?*

Anbefaling 2: Et klart billede af hvad skolen står for og tilbyder

Skolen bør arbejde med tydeligt og proaktivt at kommunikere, hvilke værdier man står for, og hvilke visioner og tanker, man har for skolen og dens elever. Det er afgørende, at værdierne gennemsyrrer skolen og betragtes som et fælles anliggende. Værdierne skal udleveres af alle på skolen, og skal kunne mærkes af alle, der besøger skolen. Et særligt fokus for skolen eller et formuleret værdisæt, som tydeligt kommunikerer ud til omverden, er eksempler på måder at gøre det på.

Indsigter

Forældrene lægger vægt på, at skolen tegner et klart billede af, hvem de er, og hvad de tilbyder. Det skal være tydeligt, hvad skolen står for. Værdigrundlaget skal være tydeligt defineret, og det skal kunne ses og mærkes både i skolens kommunikation, og hvis man fx går forbi og kigger på legepladsen i sfo-tiden. Værdierne skal udleveres af alle og mærkes af dem, der kommer udefra, hvis det skal have en reel betydning, viser forskning.

Et klart pædagogisk fokus gør det tydeligt for forældrene, hvad skolen står for – og gør det derved nemmere for forældrene at vælge skolen til. Nogle af de skoler, der har oplevet en stigning i egenskoleandelen, er skoler, der har et særligt fokus eller et tydeligt værdisæt, som kommunikerer klart ud, og som samtidig afspejler den måde, man arbejder på i praksis.

Forældrene har brug for at "mærke" skolen. Mavefornemmelsen er afgørende for skolevalget, og forskning viser, at forældre ender med at vælge den skole, som de har den bedste fornemmelse af, i forhold til netop deres barn. Håndgribelig og nærværende kommunikation gør skolen mere attraktiv.

Det personlige møde gør en positiv forskel. Flere af de forældre, der er interviewet, beskriver det personlige møde, hvor skoleledelsen stillede sig til rådighed og fortalte om skolen, som afgørende for, at de valgte skolen.

Konkrete ideer til handling

Anbefaling 3: Arbejde aktivt med fortællingen om skolen

Fortællingen om skolen – "snakken hen over hækken om skolen" i et lokalområde – har stor indflydelse på forældres skolevalg og tilslutningen til skolen. Vær derfor som skoleledelse nysgerrig og undersøgende på fortællingen – særligt hvis den er uheldig. Vær ikke bange for at udfordre en uhensigtsmæssig fortælling med en relevant modfortælling.

Indsatsen har flere aspekter. Dels bør man arbejde med at være opsøgende og undersøgende ift. hvilken fortælling, der er om skolen, så man kan arbejde med at gøre det bedre. Dels bør man arbejde med at kommunikere positivt om skolen gennem forskellige kanaler, fx skolens hjemmeside, lokale medier mv. Samtidig skal man på de indre linjer sikre, at det positive billede går hånd i hånd med virkeligheden. Der skal være bund i den gode fortælling.

Indsigter

Overvejelser omkring skolevalget starter ofte tidligt og påvirkes i høj grad af andres erfaringer og anbefalinger og via uformelle kanaler. Forældrenes overvejelser omkring skolevalg begynder langt tidligere end det tidspunkt, hvor forældrene typisk første gang er i dialog med den lokale skole om skolevalg. Der er mange forskellige aktører, der påvirker kommende forældres skolevalg – samtaler på villavejen, i boligblokken, på legepladsen, i børnehaven, de lokale Facebook-grupper mv. – og evt. negative fortællinger kan være svære at bryde.

Det personlige møde gør en positiv forskel. Flere af de forældre, der er interviewet, beskriver det personlige møde, hvor skoleledelsen stillede sig til rådighed og fortalte om skolen, som afgørende for, at de valgte skolen.

Skoler, der har succes med at ændre fortællingen, arbejder ofte aktivt med den. Udgangspunktet for arbejdet er, at fortællingen "hen over hækken" er særdeles vigtig for tilslutningen til skolen. Derfor skal man både være opsøgende og nysgerrig på, hvilken fortælling, der er om skolen; arbejde med den positive fortælling og sikre, at fortællingen er kendt og udleveres af alle på skolen.

Konkrete ideer til handling

Stop 3: Hvordan kan man arbejde med tiltrækning, så det bidrager positivt til en mere blandet elevsammensætning på skolerne?

9.7 OPSAMLING PÅ DEL III

SEGREGEREDE SKOLER SKABER CHANCEULIGHED OG UDFORDRER SAMMENHÆNGSKRAFTEN I KOMMUNERNE

Segregerede skoler er for mange kommuner med udsatte boligområder en problematik, der forstærker chanceuligheden blandt kommunens elever og udfordrer sammenhængskraften på tværs af sociale skel i kommunen. Derfor arbejder flere af kommunerne aktivt for at skabe mere blandede elevsammensætninger i deres skoler. Strategierne og tiltagene er forskellige, men kommunerne støder i vid udstrækning ind i de samme hovedudfordringer:

SEGREGERING MELLER SKOLER AFSPEJLER BOLIGSEGREGERINGEN

Kommunerne oplever store sociale skel i borgernes bosætningsmønstre. Forældre bosætter sig i høj grad i områder, hvor naboernes baggrund minder om deres egen. Og forældre, der har ressourcerne, vælger også aktivt at bosætte sig i områder, hvor skolernes profil stemmer overens med deres egen. Uligheden i, hvilke boliger og hvilke områder familier har adgang/råd til, har således direkte betydning for, hvilke skoler familierne har adgang til. På denne måde afspejler boligsegregeringen i kommunerne i høj grad segregeringen mellem skoler.

FRIT SKOLEVALG BEGRÆNSER KOMMUNERNES MULIGHEDER

I mange tilfælde forsøger kommunerne at ændre skolernes elevsammensætning ved at ændre skolernes distrikter med henblik på at få flere ressourcer til familier knyttet til udsatte skolers optageområde. Erfaringerne peger på, at velstillede forældre ofte protesterer mod distriktsændringer, og i mange tilfælde vælger de en privat- eller friskole eller benytter det frie skolevalg til at flytte deres børn til en anden folkeskole. Derfor har distriktsændringer ofte begrænset effekt i kommunerne.

UDSATTE SKOLER HAR ET DÅRLIGT RY BLANDT VELSTILLEDE FORÆLDRE

En central udfordring for kommunerne er, at skoler med mange elever med lav socioøkonomisk status ofte får et dårligt ry blandt de mere velstillede forældre, hvilket forstærker forældrenes tilbøjelighed til at søge mod andre skoler. For mange kommuner er arbejdet med skolernes omdømme derfor et væsentligt indsatsområde i bestræbelserne på at ændre skolernes sammensætning.

PROFILSKOLER KAN BIDRAGE TIL AT ÆNDRE UDSATTE SKOLERS OMDØMME

Flere kommuner forsøger at ændre udsatte skolers negative omdømme ved at give skolerne en bestemt faglig profil, som kan appellere til elevgrupper med forskellige sociale baggrunde. Det kan ske ved fx at etablere sciencelinjer eller fokusere på idræt/sport. Ofte kræver det økonomiske ressourcer, opsøgende kommunikation med forældre og de rette lærerkræfter at opnå succes med en profilskole. Flere forvaltningschefer fortæller dog, at det kan være et effektivt redskab til at trække flere elever fra velstillede hjem til skolen.

SKOLESAMMENLÆGNINGER KAN VÆRE ET EFFEKTIVT REDSKAB TIL AT BLANDE ELEVERNE

Nogle kommuner har gode erfaringer med at sammenlægge flere skoler i en hovedskole med skoleafdelinger på forskellige matrikler. Det giver kommunen nye muligheder for administrativt at fordele elever i distriktet, der søger om optag, mellem de forskellige afdelinger ud fra kriterier, som skal sikre en mere blandet elevsammensætning mellem afdelingerne (fx i indskoling, mellemtrin og udskoling), så eleverne fordeles på baggrund af deres alder/klasse, mellemtrin og udskoling). Der er således forskellige varianter og måder, hvorpå kommunerne arbejder med skolesammenlægninger, men flere forvaltningschefer fremhæver, at modellen kan være en effektiv måde at begrænse det frie skolevalg og samtidig skabe en mere balanceret fordeling af elever i distriktet.

ØKONOMISKE INVESTINGER KAN ÆNDRER KVALITETEN AF UDSATTE SKOLER OG TILTRÆKKE FLERE ELEVER

Skoler med mange elever fra udsatte boligområder får i mange af kommunerne et større beløb per elev til at understøtte indsatsen, der er målrettet udsatte elever. Og der er eksempler på kommuner, som har et særligt fokus på at samarbejde med fonde, der ønsker at medfinansiere projekter, som kan løfte kvaliteten af kommunens udsatte skoler. Det kan være i form af forbedringer/renoveringer af skolernes fysiske rammer, særlige pædagogiske indsatser eller indsatser, der skal styrke skolerne og elevernes relationer til det omkringliggende lokalsamfund. De massive økonomiske investeringer kan derved bidrage til både at styrke skoletilbuddet for udsatte elever og tiltrække flere elever fra distriktet, som tidligere søgte mod andre skoler.

POSITIVE STRUKTURÆNDRINGER UDEN DE RETTE LÆRERKRÆFTER OG LÆRINGSMILJØER

En af skolestrukturændringer afhænger ikke alene af, at det lykkes at få en mere blandet elevsammensætning i kommunens skoler. Det er en forudsætning for at skabe en positiv forandring, at ændringerne understøttes af de rette lærerkræfter, som kan skabe læringsmiljøer, der passer til sammensætningen af skolens elever og deres forskelligheder. Det handler både om de krav og (positive) forventninger, som lærerne møder eleverne med, og om lærernes pædagogiske kompetencer til at undervise en socialt blandet elevgruppe.

Fælles refleksion:

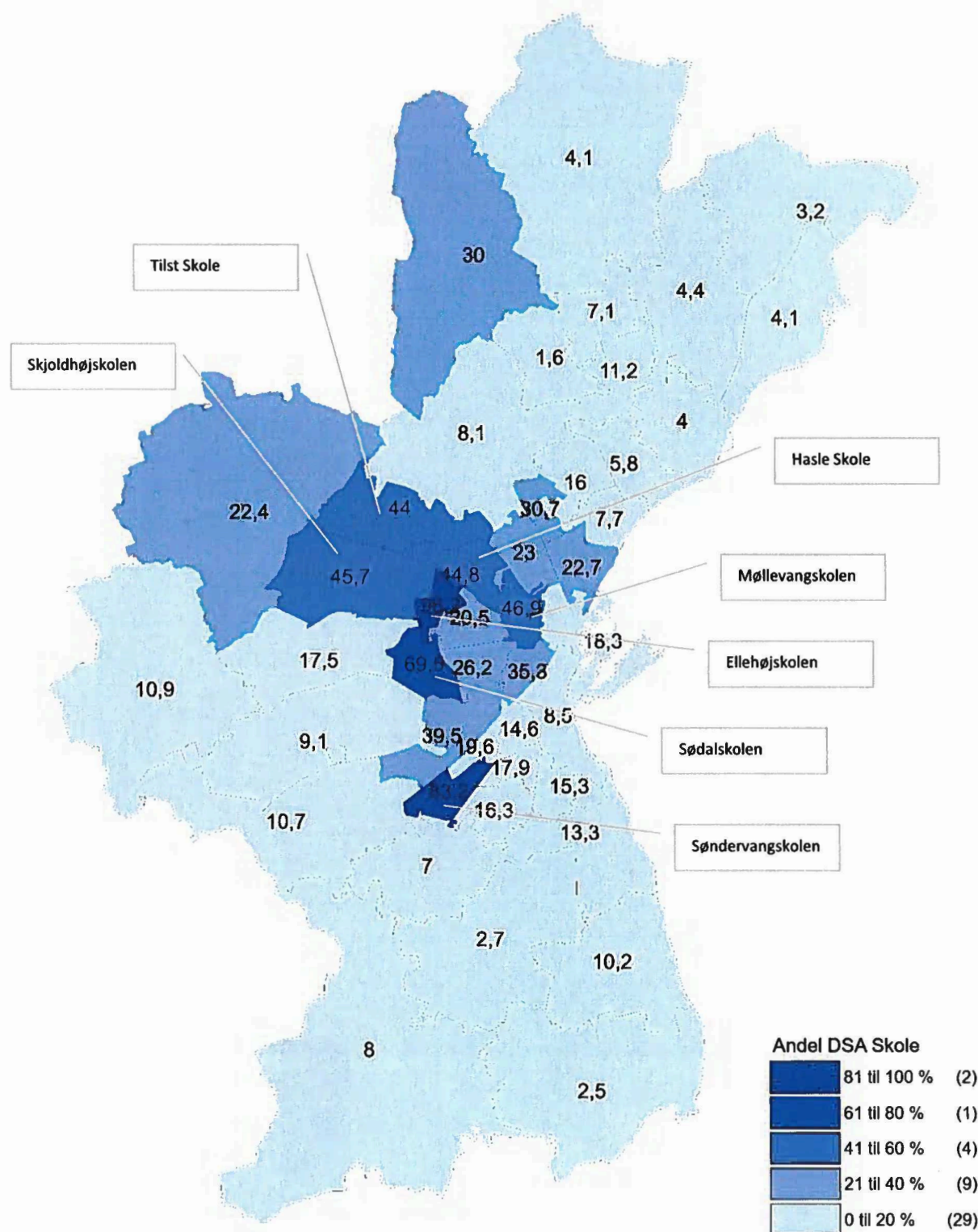
1) Oplæg fra parterne i Sammen om skolen:

- *Hvad blev I særligt optaget af ift. data for elevsammensætning og til- og fravalg?*
- *Hvad kan bidrage positivt til en mere blandet elevsammensætning?*

2) Udvalgsdrøftelse af input ift. hvad kan bidrage positivt til en mere blandet elevsammensætning i Aarhus

- *Hvad bliver I opmærksomme på i forhold til anvendelsen af konkrete greb og hvorledes disse opnår den tilsigtede effekt?*
- *Hvad skal vi være særligt nysgerrige og opmærksomme på i forhold til udvalgets inspirationstur?*

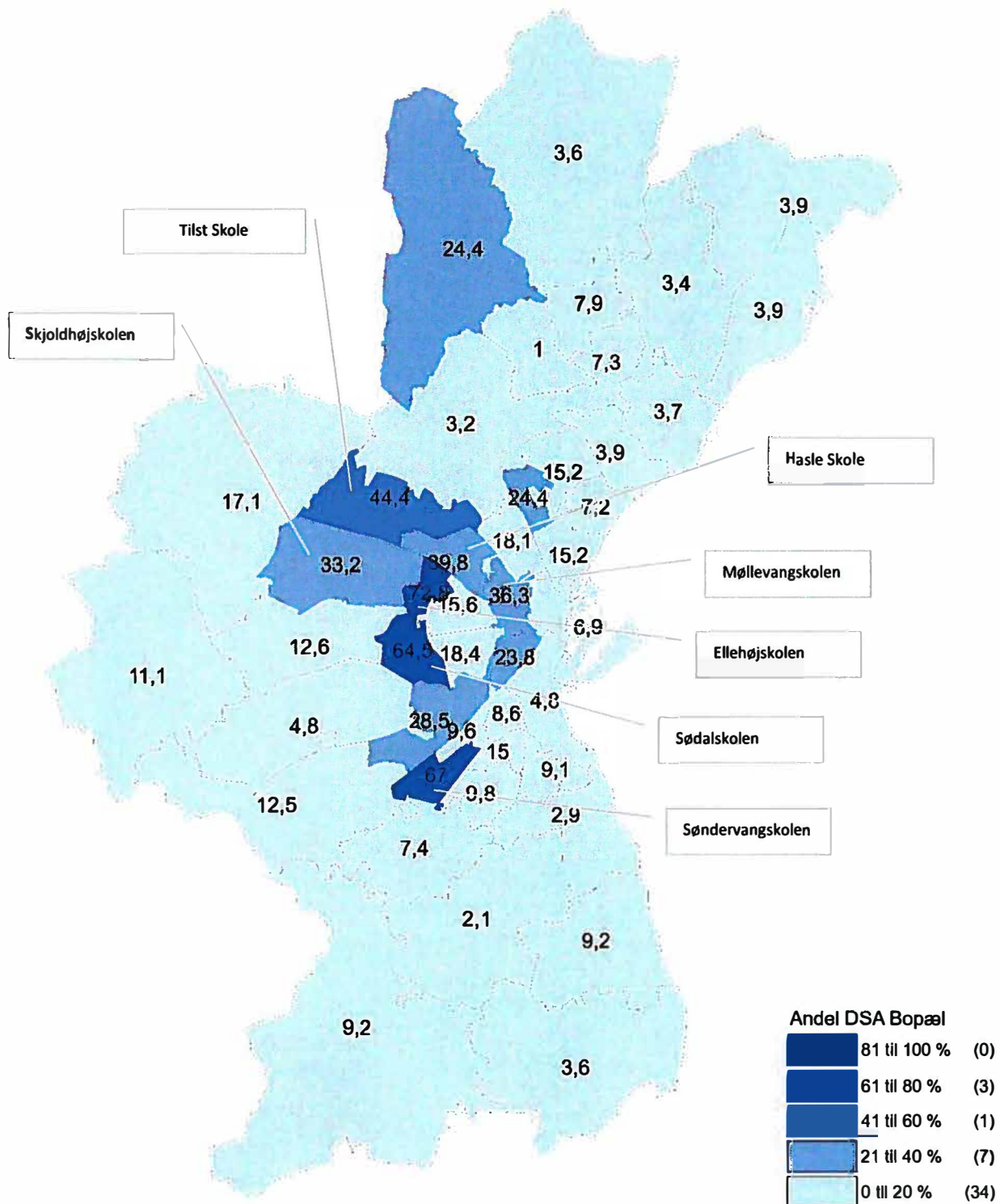
Kort over procentandel DSA-børn fordelt på skoleniveau

Definition: Procentandel DSA-børn på 0.-9. klassetrin i almenklasser.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data over indskrevne børn jf. skolestatistikkerne pr. 5. september 2021

Kort over procentandel DSA-børn fordelt på bopælsskoledistrikt

Definition: Procentandel DSA-børn på 0.-9. klassetrin i almenklasse på folkeskole, privatskole, efterskole mv.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data over indskrevne børn jf. skolestatistikkerne pr. 5. september 2021.

4.2 HVAD LÆGGER FORÆLDRE VÆGT PÅ, NÅR DE VÆLGER SKOLE?

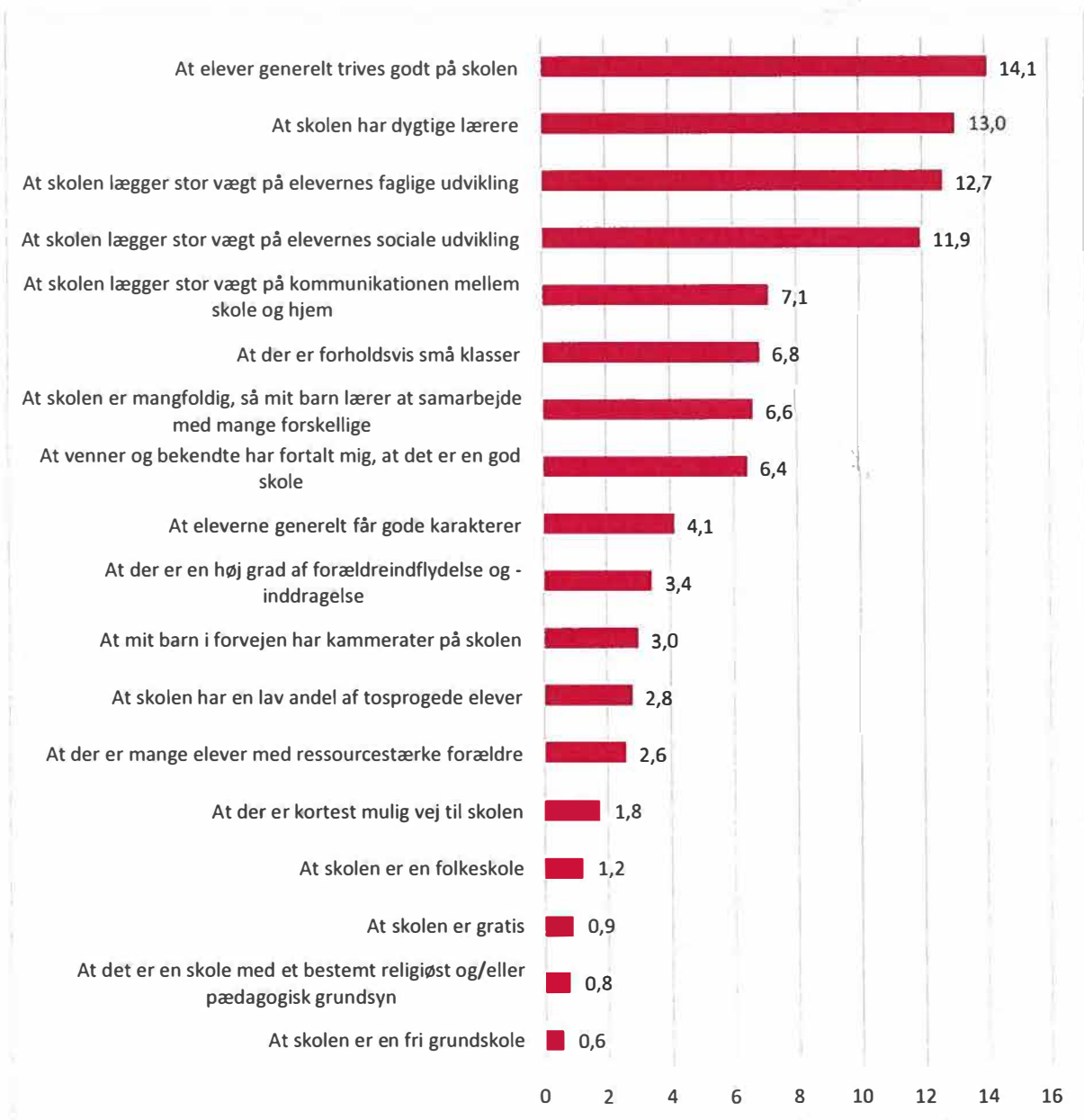
I dette afsnit ser vi nærmere på forældrenes generelle præferencer, når det kommer til valg af skole til deres barn. Figur 19 viser den relative betydning af forskellige karakteristika ved en skole.

Resultaterne er baseret på en MaxDiff-analyse, hvor forældrene er blevet bedt om at vælge den vigtigste og den mindst vigtige faktor blandt fem forskellige valgmuligheder. Dette gentages i alt otte gange til faktorernes vigtighed kan rangordnes. Baseret på forældrenes besvarelser har vi beregnet relative værdier for hver faktor. Værdien af de enkelte faktorer beskrives på en skala fra 0 (mindst vigtigt) til 100 (mest vigtigt), hvor alle faktorer ville have værdien 5,5, hvis de havde lige stor betydning (100 delt med 18 faktorer). De respektive faktorerers størrelse kan fortolkes relativt til hinanden, så en faktor med en score på 4 er dobbelt så vigtig, som en faktor med en score på 2.

Fire faktorer har særlig stor betydning, når forældre skal vælge skole til deres børn, nemlig:

- at eleverne trives godt på skolen,
- at skolen har dygtige lærere,
- at skolen lægger stor vægt på elevernes faglige udvikling, og
- at skolen lægger stor vægt på elevernes sociale udvikling.

Ifølge forældrene er det derimod mindre vigtigt, om det er en folkeskole eller fri grundskole, og om skolen er gratis.

Figur 19: Relativ betydning af enkeltfaktorer for forældres skolevalg. Gennemsnitlig præferencescore.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelser blandt forældre (n=4.928).

Note: Baseret på forældrenes besvarelser på MaxDiff-analyse, hvor forældrene er blevet bedt om at rangordne fem forskellige skolekarakteristika af gangen i alt otte gange. Værdien af de enkelte faktorer beskrives på en skala fra 0-100, hvor en værdi på 5,5 svarer til, at de enkelte faktorer har lige stor betydning (100/18 faktorer). De respektive faktoreres størrelse kan fortolkes relativt til hinanden. Et antal ved ikke-svar (619) er udeladt af analysen.

1

4.3 HVORFOR HAR DISSE FAKTORER BETYDNING?

Forældrenes skolevalg er kompleks, og international forskning har allerede vist, at den proces, hvor igennem forældre til- og fravælger skoler, er langt mere kompliceret, end politikere og forskere ofte antager¹⁰. Dette bekræftes også af denne undersøgelse, hvor særligt den kvalitative analyse af forældreinterview viser, at forældres skolevalg ikke består af en samlet og velunderbygget afvejning af fordele og ulemper ved forskellige skoler. Processen består derimod typisk af en række til- og fravalg, hvoraf nogle er refleksive af karakter, og andre mere latente. Dette er i tråd med forskningen på området, hvor bl.a. Bosetti og Pyryt har påvist, at forældres skolevalg sker på baggrund af en

---

⁸ På baggrund af tre ældre undersøgelser kategoriserede Niels Egelund i 2006 tre årsager til valg af en fri grundskole, hvoraf ønsket om en bestemt pædagogisk, politisk, national eller religiøs profil var den første årsag (Egelund, N., 2006, "Forældre og de frie grundskoler" i Undervisningsministeriets Tidsskrift Uddannelse, 39. årgang. Ligeledes angiver Palle Rasmussen i 2017, at der er mindst tre typer af motiver for forældres valg af frie grundskoler, hvoraf værdigrundlag er det ene motiv (Rasmussen, P., 2017, "Professor: Drop den forenkede modstilling af folkeskole og frie skoler" i Altinget.dk den 20. januar 2017.

⁹ Burgess, Simon et al (2015). "What Parents Want: School Preferences and School Choice", The Economic Journal, Volume 125, Issue 587, September 2015, s. 1262–1289

¹⁰ Cucchiara og Horvat (2015): "Choosing selves: the salience of the parental identity in the school choice process", *Journal of Educational Policy*; 29, 4.

blanding af forskellige "rationaliteter". Forældres sociale og kulturelle normer og værdier fungerer som et filter, der betinger hvilke faktorer, de prioriterer, og hvilket udbytte, de gerne vil maksimere¹¹. Dette medfører blandt andet, at antagelser, personlige historier og anden form for uformel viden og information spiller en væsentlig rolle for forældres beslutningsproces vedrørende deres barns uddannelse¹².

Analysen af de kvalitative interview med forældre tyder på, at skolevalg med fordel kan betragtes som en flerleddet proces, hvor en række, ofte latente, faktorer udgør filteret for forældrenes valg og efterlader en mulig pulje af skoler, som forældrene træffer deres valg imellem. I de kvalitative interview med forældre har vi først bedt dem beskrive deres familiestruktur, hvor de bor, hvilke skoler, der er i nærheden, samt hvorfor de valgte den pågældende skole til deres ældste barn. Dette har givet et billede af de mere latente faktorer, dvs. hvilke rammer et skolevalg træffes indenfor. Disse rammefaktorer opleves ofte som selvfølgeligheder af den interviewede, hvorfor de ikke altid italesættes eksplicit. Når vi beder dem om aktivt at reflektere over deres valg, har geografi, skole-type og skolens ry vist sig som naturlige afgrænsninger, som den interviewede uden videre refleksion har brugt til at afgrænse sine valgmuligheder. At en skole har et højt karaktergennemsnit er således ikke den primære årsag bag mange forældres valg af skole, hvorimod et lavt gennemsnit kan være den afgørende årsag til at en skole helt udelukkes som en mulighed.

Disse centrale latente faktorer er udledt ved at spørge ind til processen, da forældrene skulle vælge skole til deres børn. Herunder eksplicit spørge dem om, hvorvidt de havde overvejet skoler, som lå længere væk eller tættere på, om de havde overvejet en fri grundskole eller folkeskole, osv. Vi har dermed tvunget dem til at forklare og forholde sig til nogle af de faktorer, som de ellers ville tage for givet, når man beder dem om at reflektere over, hvorfor de valgte den pågældende skole til deres barn. Senere i interviewet har vi bedt dem prioritere mellem 14 kort indeholdende forskellige faktorer, som man kan lægge vægt på ved skolevalg. Her har forældrene således aktivt skulle tage stilling til, hvad de lægger vægt på ved valg af skole, hvorfor deres svar automatisk bliver mere reflekterede og bagudskuende af karakter. Disse svar afspejler med andre ord, hvad forældrene ønsker at lægge vægt på.

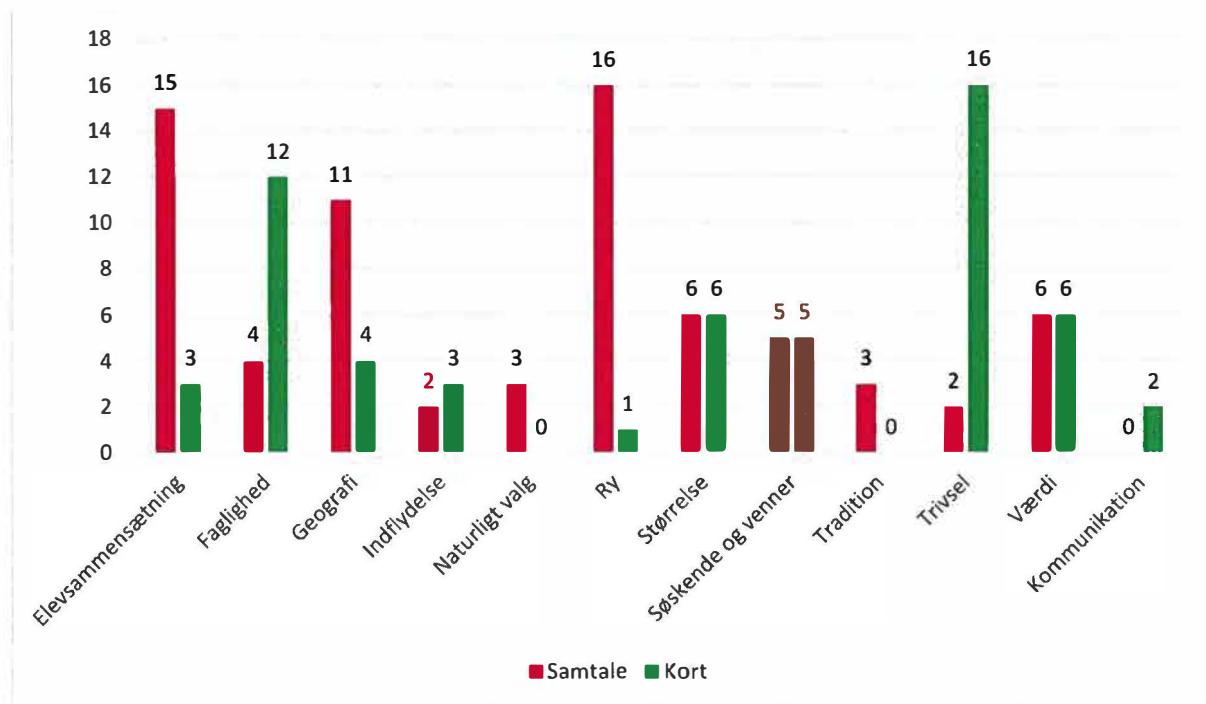
Nedenstående display viser, hvilke faktorer der implicit fremkommer som årsager til skolevalg under forældrenes indledende beskrivelse af processen, og hvilke faktorer forældrene selv peger på under "kortspillet". Resultaterne er baserede på de 26 kvalitative interview med forældre og derfor ikke generaliserbare i statistisk forstand.

---

¹¹ Bosetti og Pyryt (2007): "Parental motivation in school choice. Seeking the competitive edge", *Journal of School Choice*; 1, 4.

¹² Ball and Vincent (1998): "I heard it on the grapevine: "hot" knowledge and school choice", *British Journal of Sociology of Education*; 19, 3.

Display 1: Årsager til forældres valg af skole baseret på 26 kvalitative interview med forældre

Kilde: Kvalitative interview med 26 forældre og Epinions kodning af disse.

Det ses her, at selvom elevsammensætning (primært forstået som andelen af tosprogede elever), geografi og skolens ry udgør de væsentligste årsager i samtalen, så er det ikke disse årsager, som forældrene selv peger på blandt årsagerne på de 14 kort. Dette tyder på, at disse årsager har en mere latent karakter. Lige som i MaxDiff-analysen vælger forældrene i stedet for primært faglighed og trivsel. Faktisk så er det kun tre forældre, der også vælger elevsammensætning i kortspillet, fire der vælger geografi og en enkelt, der vælger skolens ry. En forælder fortæller fx indledningsvist, at det har været et klart valg at bosætte sig et sted, hvor der ikke er for mange elever med anden etnisk baggrund end dansk, men i valget af kort fremhæves det af forælderen, at elevsammensætning ingen betydning har.

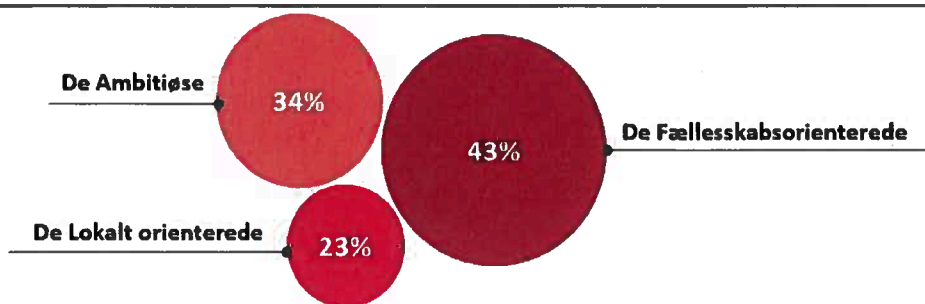
For nogle forældre er der sammenfald mellem de latente og refleksive årsager. Dette gælder, når forældrene helt bevidst fra starten søger en bestemt skole, fx at det er et ufravigeligt krav, at det er en lille skole eller en skole med en særlig profil, fx en religiøs skole, en skole med en særlig pædagogisk profil eller en skole med bestemte værdier.

Ovenstående kvalitative resultater indikerer, at forældrene træffer et valg af skole baseret på nogle ofte, men ikke nødvendigvis, latente faktorer, der definerer puljen af mulige skoler. Inden for denne pulje af mulige skoler udvælges så den skole, hvor forældrene mener, at de kan få deres mere principielle ønsker opfyldt. Denne proces foregår ofte mere eller mindre latent, og for en stor del af forældrene er den ganske ukompliceret, enten fordi de ikke har et stort udbud af skoler at vælge imellem, eller fordi de selv reducerer puljen af mulige skoler til blot at være distriktsskolen – enten fordi de ikke er bekendte med det frie skolevalg, eller fordi de har tillid til, at den fint kan løse opgaven.

enkelte faktorer har lige stor betydning (100/18 faktorer). De respektive faktorerers størrelse kan fortolkes relativt til hinanden (en faktor på 4 er således dobbelt så vigtig som en faktor på 2). Et antal ved ikke-svar (619) er udeladt af analysen.

I segmenteringsanalysen grupperes alle forældre i forhold til medlemskab af et segment. Det betyder, at alle forældre entydigt tilhører ét af de tre segmenter, selvom man i praksis naturligvis godt kan have skolepræferencer, der minder lidt om flere segmenter. I dette afsnit beskriver vi segmenternes fællestræk, og hvad der karakteriserer segmenterne med hensyn til forældrenes baggrundskarakteristika. I de efterfølgende afsnit beskriver vi de tre segmenter af forældre hver for sig. I beskrivelsen af segmenterne er fokus på de faktorer, der adskiller segmenterne fra hinanden frem for på de faktorer, som hvert segment overordnet set synes er det vigtigste. De vigtigste forskelle mellem segmenterne er opsummeret i Figur 21.

Figur 21: Overblik over segmenternes særlige kendetegn

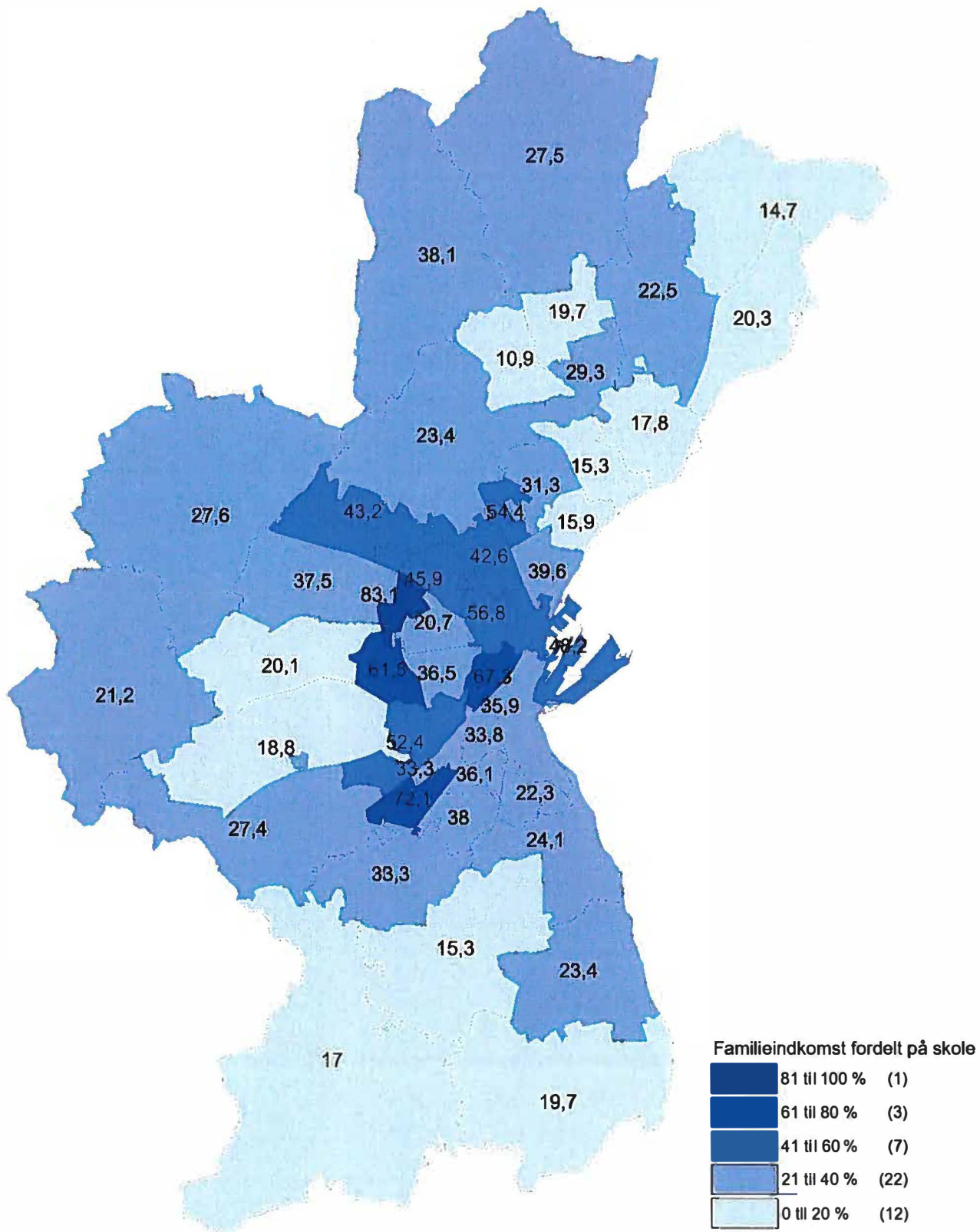
	BESKRIVELSE	LÆGGER RELATIVT MEST VÆGT PÅ	
Ambitiøse Orienteret mod højt fagligt niveau og typen af klassekammerater	De ambitiøse forældre er kendetegnet ved at de i høj grad lægger vægt på at eleverne på skolen får gode karakterer og at skolen har stort fokus på elevernes faglige udvikling, mens de i mindre grad end andre forældre lægger vægt på at skolen er mangfoldig og at der er høj grad af forældreindflydelse- og inddragelse.	At skolen lægger stor vægt på elevernes faglige udvikling	14,0 (12,7)
		At eleverne generelt får gode karakterer	7,2 (4,1)
		At skolen har en lav andel af tosprogede elever	5,3 (2,8)
		At der er mange elever med ressourcestærke forældre	4,8 (2,6)
Lokalt orienterede Orienteret mod lokalmiljøet og det "nære"	De lokalt orienterede forældre er kendetegnet ved at de i relativ høj grad lægger vægt på at der er kortest muligt vej til skolen, at skolen er gratis og at barnet har kammerater på skolen i forvejen, mens de i mindre grad lægger vægt på at eleverne får gode karakterer og at andelen af tosprogede elever er lav.	At mit barn i forvejen har kammerater på skolen	6,0 (3,0)
		At der er kortest mulig vej til skolen	4,4 (1,8)
		At skolen er en folkeskole	3,3 (1,2)
		At skolen er gratis	2,6 (0,9)
Fællesskabsorienterede Orienteret mod fællesskabet og det sociale	De fællesskabsorienterede forældre er kendetegnet ved at de i relativ høj grad lægger vægt på at skolen har stort fokus på elevernes sociale udvikling, mangfoldighed og at skolen har høj grad af forældreindflydelse- og inddragelse, mens de i mindre grad end andre forældre lægger vægt på at skolen har ressourcestærke forældre samt at der er kortest vej til skolen og at skolen er gratis.	At skolen lægger stor vægt på elevernes sociale udvikling	13,5 (11,9)
		At skolen lægger stor vægt på kommunikationen mellem skole og hjem	9,7 (7,1)
		At skolen er mangfoldig, så mit barn lærer at samarbejde med mange forskellige	9,2 (6,6)
		At der er en høj grad af forældreindflydelse og -inddragelse	5,0 (3,4)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelser blandt forældre (n=4.928).

Note: Kolonnen til højre angiver de fire skolefaktorer, hvor segmentets gennemsnitlige præferencescore ligger mest over den gennemsnitlige præferencescore for alle forældre i spørgeskemaundersøgelsen. Faktorerne er rangeret efter den relative vigtighed inden for det givne segment. Et antal ved ikke-svar (619) er udeladt af analysen.

Andel forældre med lav indkomst fordelt på folkeskolerne i Aarhus Kommune

Andel forældre der hører til gruppen med lav indkomst

Definition: Lav indkomst er defineret som andelen af elever, der har en disponibel familieindkomst blandt de 30 pct. laveste hos grundskoleelever i Aarhus Kommune. Data fra 2018. Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Anbefaling 2: Et klart billede af hvad skolen står for og tilbyder

Skolen bør arbejde med tydeligt og proaktivt at kommunikere, hvilke værdier man står for, og hvilke visioner og tanker, man har for skolen og dens elever. Det er afgørende, at værdierne gennemsyrrer skolen og betragtes som et fælles anliggende. Værdierne skal udledes af alle på skolen, og skal kunne mærkes af alle, der besøger skolen. Et særligt fokus for skolen eller et formuleret værdisæt, som tydeligt kommunikerer ud til omverden, er eksempler på måder at gøre det på.

Indsigter

Forældrene lægger vægt på, at skolen tegner et klart billede af, hvem de er, og hvad de tilbyder. Det skal være tydeligt, hvad skolen står for. Værdigrundlaget skal være tydeligt defineret, og det skal kunne ses og mærkes både i skolens kommunikation, og hvis man fx går forbi og kigger på legepladsen i sfo-tiden. Værdierne skal udledes af alle og mærkes af dem, der kommer udefra, hvis det skal have en reel betydning, viser forskning.

Et klart pædagogisk fokus gør det tydeligt for forældrene, hvad skolen står for – og gør det derved nemmere for forældrene at vælge skolen til. Nogle af de skoler, der har oplevet en stigning i egenskoleandelen, er skoler, der har et særligt fokus eller et tydeligt værdisæt, som kommunikerer klart ud, og som samtidig afspejler den måde, man arbejder på i praksis.

Forældrene har brug for at "mærke" skolen. Mavefornemmelsen er afgørende for skolevalget, og forskning viser, at forældre ender med at vælge den skole, som de har den bedste fornemmelse af, i forhold til netop deres barn. Håndgribelig og nærværende kommunikation gør skolen mere attraktiv.

Det personlige møde gør en positiv forskel. Flere af de forældre, der er interviewet, beskriver det personlige møde, hvor skoleledelsen stillede sig til rådighed og fortalte om skolen, som afgørende for, at de valgte skolen.

Konkrete ideer til handling

- Formulere et særligt fokus eller et værdisæt for skolen
- Kommunike skolens værdier, traditioner og praksis tydeligt ud til omverden.
- Som skoleledelse stille sig til rådighed til samtaler med kommende forældre
- Weekendaktiviteter såsom "legelørdage" for hele familien på skolens legepladser med mulighed for at møde skolens medarbejdere, andre forældre og skoleledelsen
- Bruge de lokale medier inden skoleindskrivning – kommuniker om skolens værdier mv
- Bruge de sociale medier inden skoleindskrivning til at synliggøre skolen
- Dele materiale om skolen rundt i skoledistriktet (evt. husstandsdeling)

Anbefaling 3: Arbejde aktivt med fortællingen om skolen

Fortællingen om skolen – "snakken hen over hækken om skolen" i et lokalområde – har stor indflydelse på forældres skolevalg og tilslutningen til skolen. Vær derfor som skoleledelse nysgerrig og undersøgende på fortællingen – særligt hvis den er uheldig. Vær ikke bange for at udfordre en uhensigtsmæssig fortælling med en relevant modfortælling.

Indsatsen har flere aspekter. Dels bør man arbejde med at være opsøgende og undersøgende ift. hvilken fortælling, der er om skolen, så man kan arbejde med at gøre det bedre. Dels bør man arbejde med at kommunikere positivt om skolen gennem forskellige kanaler, fx skolens hjemmeside, lokale medier mv. Samtidig skal man på de indre linjer sikre, at det positive billede går hånd i hånd med virkeligheden. Der skal være bund i den gode fortælling.

Indsigter

Overvejelser omkring skolevalget starter ofte tidligt og påvirkes i høj grad af andres erfaringer og anbefalinger og via uformelle kanaler. Forældrenes overvejelser omkring skolevalg begynder langt tidligere end det tidspunkt, hvor forældrene typisk første gang er i dialog med den lokale skole om skolevalg. Der er mange forskellige aktører, der påvirker kommende forældres skolevalg – samtaler på villavejen, i boligblokken, på legepladsen, i børnehaven, de lokale Facebook-grupper mv. – og evt. negative fortællinger kan være svære at bryde.

Det personlige møde gør en positiv forskel. Flere af de forældre, der er interviewet, beskriver det personlige møde, hvor skoleledelsen stillede sig til rådighed og fortalte om skolen, som afgørende for, at de valgte skolen.

Skoler, der har succes med at ændre fortællingen, arbejder ofte aktivt med den. Udgangspunktet for arbejdet er, at fortællingen "hen over hækken" er særdeles vigtig for tilslutningen til skolen. Derfor skal man både være opsøgende og nysgerrig på, hvilken fortælling, der er om skolen; arbejde med den positive fortælling og sikre, at fortællingen er kendt og udleveres af alle på skolen.

Konkrete ideer til handling

- Kontakte familier, der ikke har skrevet deres barn op til skolestart, og spørge undersøgende ind til begrundelsen herfor
- Tage "exit-samtaler" med familier, som fravælger skolen i løbet af skoletiden. Formålet er at være undersøgende over for årsagen, for at blive klogere på, hvad man som skole kan gøre bedre. Samtidig er formålet at runde familiens tid på skolen af på en god måde. Den oplevelse og fortælling, familien går ud ad døren med, er vigtig
- Tale op imod en eksisterende urigtig eller gammel fortælling, fx ved at kommunikere modfortællinger, fx i form af faglige resultater, trivselsundersøgelser mv.
- Som skoleledelse stille sig til rådighed til en samtale med forældre, der overvejer at vælge skolen.
- Opsøgende indsats til familier til førskolebørn, fx ved at "stemme dørklokker" i lokalområdet og fortælle om skolen
- Tydelighed om, hvad det kræver af den samlede forældregruppe, når en skole er sammensat på tværs af forskellige kulturer og sprog

9.7 OPSAMLING PÅ DEL III

SEGREGEREDE SKOLER SKABER CHANCEULIGHED OG UDFORDRER SAMMENHÆNGSKRAFTEN I KOMMUNERNE

Segregerede skoler er for mange kommuner med udsatte boligområder en problematik, der forstærker chanceuligheden blandt kommunens elever og udfordrer sammenhængskraften på tværs af sociale skel i kommunen. Derfor arbejder flere af kommunerne aktivt for at skabe mere blandede elevsammensætninger i deres skoler. Strategierne og tiltagene er forskellige, men kommunerne støder i vid udstrækning ind i de samme hovedudfordringer:

SEGREGERING MELLEML SKOLER AFSPEJLER BOLIGSEGREGERINGEN

Kommunerne oplever store sociale skel i borgernes bosætningsmønstre. Forældre bosætter sig i høj grad i områder, hvor naboernes baggrund minder om deres egen. Og forældre, der har ressourcerne, vælger også aktivt at bosætte sig i områder, hvor skolernes profil stemmer overens med deres egen. Uligheden i, hvilke boliger og hvilke områder familier har adgang/råd til, har således direkte betydning for, hvilke skoler familierne har adgang til. På denne måde afspejler boligsegregeringen i kommunerne i høj grad segregeringen mellem skoler.

FRIT SKOLEVALG BEGRÆNSER KOMMUNERNES MULIGHEDER

I mange tilfælde forsøger kommunerne at ændre skolernes elevsammensætning ved at ændre skolernes distrikter med henblik på at få flere ressourcestærke familier knyttet til udsatte skolers optageområde. Erfaringerne peger på, at velstillede forældre ofte protesterer mod distriktsændringer, og i mange tilfælde vælger de en privat- eller friskole eller benytter det frie skolevalg til at flytte deres børn til en anden folkeskole. Derfor har distriktsændringer ofte begrænset effekt i kommunerne.

UDSATTE SKOLER HAR ET DÅRLIGT RY BLANDT VELSTILLEDE FORÆLDRE

En central udfordring for kommunerne er, at skoler med mange elever med lav socioøkonomisk status ofte får et dårligt ry blandt de mere velstillede forældre, hvilket forstærker forældrenes tilbøjelighed til at søge mod andre skoler. For mange kommuner er arbejdet med skolernes omdømme derfor et væsentligt indsatsområde i bestræbelserne på at ændre skolernes sammensætning.

PROFILSKOLER KAN BIDRAGE TIL AT ÆNDRE UDSATTE SKOLERS OMDØMME

Flere kommuner forsøger at ændre udsatte skolers negative omdømme ved at give skolerne en bestemt faglig profil, som kan appellere til elevgrupper med forskellige sociale baggrunde. Det kan ske ved fx at etablere sciencelinjer eller fokusere på idræt/sport. Ofte kræver det økonomiske ressourcer, opsøgende kommunikation med forældre og de rette lærerkræfter at opnå succes med en profilskole. Flere forvaltningschefer fortæller dog, at det kan være et effektivt redskab til at trække flere elever fra velstillede hjem til skolen.

SKOLESAMMENLÆGNINGER KAN VÆRE ET EFFEKTIVT REDSKAB TIL AT BLANDE ELEVERNE

Nogle kommuner har gode erfaringer med at sammenlægge flere skoler i en hovedskole med skoleafdelinger på forskellige matrikler. Det giver kommunen nye muligheder for administrativt at fordele elever i distriktet, der søger om optag, mellem de forskellige afdelinger ud fra kriterier, som skal sikre en mere blandet elevsammensætning mellem afdelingerne. Herunder vælger nogle kommuner at trininddele afdelingerne (fx i indskoling, mellemtrin og udskoling), så eleverne fordeles på baggrund af deres alder/klasse/trin fremfor fx afstand til skolen. Der er således forskellige varianter og måder, hvorpå kommunerne arbejder med skolesammenlægninger, men flere forvaltningschefer fremhæver, at modellen kan være en effektiv måde at begrænse det frie skolevalg og samtidig skabe en mere balanceret fordeling af elever i distriktet.

ØKONOMISKE INVESTERINGER KAN ØGE KVALITETEN AF UDSATTE SKOLER OG TILTRÆKKE FLERE ELEVER

Skoler med mange elever fra udsatte boligområder får i mange af kommunerne et større beløb per elev til at understøtte indsatsen, der er målrettet udsatte elever. Og der er eksempler på kommuner, som har et særligt fokus på at samarbejde med fonde, der ønsker at medfinansiere projekter, som kan løfte kvaliteten af kommunens udsatte skoler. Det kan være i form af forbedringer/renoveringer af skolernes fysiske rammer, særlige pædagogiske indsatser eller indsatser, der skal styrke skolerne og elevernes relationer til det omkringliggende lokalsamfund. De massive økonomiske investeringer kan derved bidrage til både at styrke skoletilbuddet for udsatte elever og tiltrække flere elever fra distriktet, som tidligere søgte mod andre skoler.

INGEN POSITIVE STRUKTURÆNDRINGER UDEN DE RETTE LÆRERKRÆFTER OG LÆRINGSMILJØER

Succesen af skolestrukturændringer afhænger ikke alene af, at det lykkes at skabe en mere blandet elevsammensætning i kommunens skoler. Det er en forudsætning for at skabe en positiv forandring, at ændringerne understøttes af de rette lærerkræfter, som kan skabe læringsmiljøer, der passer til sammensætningen af elever og deres forskelligheder. Det handler både om de krav og (positive) forventninger, som lærerne møder eleverne med, og om lærernes pædagogiske kompetencer til at undervise en socialt blandet elevgruppe.